

Mi az a húsvéti nevetés?

Évközi vasárnap egy fővárosi templomban. A miséző pap épp a szentbeszédet mondja. A napi evangéliumról elmélkedve elmesél egy humoros történetet. Mikor a csattanóhoz ér, tekintete végigfut a híveken. Vannak, akik a tréfa bájához mértén csendesen nevetgélnek, mások mintha megbocsátóan mosolyognának, de a többség - arcára fagyott vonásokkal - feszeng a padban: Templomban tréfálkozni? Ráadásul az Örömhírről kapcsolatban?

A templom a Szenttel való találkozás kitüntetett helye, eredendő jellemzői közé tartozik a méltóság. De vajon csorbítja-e azt a nevetés? Vagy egyenesen ellentétes vele?

"Mindig mondtam: az a feladatunk, hogy az embereket vidámmá tegyük."

(Árpád-házi Szent Erzsébet)

Ha valaki véletlenül a szék helyett a földre ül, a közelében lévők nevetnek rajta. Minél "méltóságteljesebben" mozgott emberünk a nagy leülés előtt, annál harsányabb a többiek reakciója. (Nem ugyanez a helyzet, ha igazi méltósággal találkozunk.) Más kinevetni valakit, vagy épp röhögni rajta, és más az, ha nevetünk. Ez utóbbit többnyire csendes, megbocsátó bölcsesség, együttérzés jellemzi. És távolságtartás - önmagunktól is. A kívülről látás képessége. Nemegyszer jóízűen, felszabadítóan nevetünk, ha valami hirtelen megvilágosodik előttünk, ha hosszas okfejtés helyett egy tréfa segít hozzá egy mégoly komoly felismeréshez.

"Jobban félek egy elégedetlen nővértől, mint egy csapat gonosz szellemtől. - Isten őrizzen a savanyú arcú szentektől!"

(Avilai Szent Teréz)

A méltóság - a templomi is - nem azonos a faarcúsággal. Az a legritkább esetben őszinte vagy

természetes. Van helye a nevetésnek az Isten házában, ha hajlamosak vagyunk is ezt elfelejteni. Tudták és éltek ezt a korábbi századokban, amikor húsvétkor a papok a beszédek alkalmával igyekeztek megnevetetni a híveket a templomban. Ennek példája olvasható az 1514-es Cornides-kódexben. Egy húsvéti prédikációból idézett okfejtés arra a kérdésre keresi a választ, vajon miért asszonyok értesültek először Krisztus feltámadásáról: "Tevé ezt Idvezítőnk azért, mert azt akarta, hogy az ő feltámadása megjelentetnék egyebeknek. De miért az asszonyállatok titkot nem tarthatnak, de valamit hallanak, azt legottan megjelentik egyebeknek, azért akará Urunk is az ő feltámadását először megjelenteni asszonyállatoknak, hogy hamarabb kihirdetessék."

A húsvéti nevetés - a risus paschalis - főként szerzetestemplomokban volt szokás a középkorban, s még később is. Aztán lassanként "kiment a divatból". Valószínűleg "felsőbb utasításra".

"Uram, adj nekem humorérzékelt. Add meg a kegyelmet, hogy értsem a tréfát, hogy így az életben egy kis boldogságom legyen, és másnak is továbbadjak belőle."

(Morus Szent Tamás)

A szentek majd mindannyian példaként járnak előttünk a nevetésben is. Életük történetét tanulmányozva kiderül róluk: megtérésük korántsem jelentette jókedvük kiszáradását. Csak éppen sok esetben az történik, hogy mire véget ér a szentté avatással kapcsolatos hosszú és körülményes eljárás, életteli emberarcukról lehervad a mosoly. Vagy éppen felismerhetetlenné lesz. Jókedvű szentek egész sorának derűjét ismerhetjük, Árpád-házi Erzsébet vidámságától Néri Fülöp nemegyszer egészen "őrült" tréfálkozásáig.

Komoly teológusoktól sem feltétlenül idegen a nevetés, s annak igaz megértése. Példa erre a középkori misztikus, Eckhart mester alábbi gondolata: "Ha az Atya ránevet a Fiúra, és az visszanevet, a nevetés jókedvet kelt, és a jókedv örömet terem, és az öröm szeretetet szül, és a szeretet hívja elő a Lelket, és ez teremti meg a Szentháromságot."

László István

Mi az a húsvéti nevetés?

2011. április 27. szerda, 06:44 - Módosítás: 2024. április 01. hétfő, 09:10

